

College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel

DATUM	12/14/21	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	LLO	COMMISSIE	RGW
STELLER	Rene van Elswijk	TELEFOONNUMMER	06-52769526
DOCUMENTNUMMER	823BC571	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp : Vaststellen Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027

Bijlage(n):

1. Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027, te benaderen via:
 - a. <https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.BWPROGRAMMA-VA01> (te benaderen vanaf 12 januari 2022)
 - b. document 'gewijzigd ontwerp bodem- en waterprogramma'
2. Nota van beantwoording Bodem- en waterprogramma

Aan Provinciale Staten,

Gevraagd besluit

1. Het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 met planidentificatienummer NL.IMRO.9926.BWPROGRAMMA-VA01 in elektronische vorm vast te leggen en in die vorm vast te stellen conform de vereisten uit de geldende regelgeving;
2. De volgende eerder vastgestelde plannen en visies of delen daarvan in te trekken:
 - a. de bodem- en wateronderdelen uit het provinciale Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021 met planidentificatienummer NL.IMRO.9926.ZZBWM-VA01, vastgesteld op 7 december 2015. Het betreft de hoofdstukken 3.3, 4, 5 en 6, tabellen 1 en 2 en bijlagen 1, 2, 3, 4 en 5;
 - b. de drinkwaterstrategie van Vitens en de provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040 vastgesteld op 18 februari 2019 met kenmerk PS2019RGW04;
3. De nota van beantwoording over zienswijzen op het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 vast te stellen;
4. GS te mandateren voor de eventuele noodzakelijke (technische) wijzigingen, zodat het Bodem- en waterprogramma gepubliceerd wordt en opgenomen wordt op ruimtelijkeplannen.nl.

Inleiding

Aanleiding

Voor u ligt het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (hierna: BWP). Hierin zijn de ambities voor bodem en water uit de Omgevingsvisie provincie Utrecht uitgewerkt. Het programma is een vervolg op het Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021. Onderdeel van het programma is het wettelijk verplichte Regionaal Waterplan onder de Waterwet en voldoet ook aan de eisen die de Omgevingswet bij inwerkingtreding stelt aan het verplichte Regionale Waterprogramma.

Voorgeschiedenis

Op 4 februari 2019 heeft u samen met de AB- en DB-leden van de waterschappen het startmoment van het opstellen van de doelen voor de Kaderrichtlijn Water bijgewoond. Op 14 oktober 2020 bent u tijdens een informatiesessie geïnformeerd over het proces, de inhoud en uw betrokkenheid bij het opstellen van het Bodem- en waterprogramma. Op 24 maart 2021 is de consultatieversie van het BWP, het concept Ontwerp, behandeld in uw commissie RGW. Uw reacties zijn betrokken bij opstelling van het Ontwerp BWP dat ter inzage heeft gelegen

in de periode van 1 juni tot en met 12 juli 2021. Over de inspraak van het Ontwerp BWP bent u via de statenbrief 2021RGW101 van 18 mei 2021 geïnformeerd.

Belang

Het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 is een beleidsprogramma, waarin per thema is uitgewerkt hoe de provincie de bodem- en waterdoelen wil bereiken en welke provinciale rol hierbij past. Het BWP gaat over duurzaam gebruik van de ondergrond, circulariteit, schoon oppervlaktewater, schone bodem en grondwater, voldoende water, waterveiligheid en energie uit bodem en water. Ook actuele vraagstukken zijn onderdeel van het BWP. Het gaat dan bijvoorbeeld over omgaan met de toenemende periodes van droogte en wateroverlast, de toenemende drukte in de ondergrond en het vaststellen van doelen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook de overdracht van bodemtaken naar gemeenten bij inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt behandeld. Het BWP gaat in op de relatie met andere provinciale beleidsthema's of programma's. Hiermee beogen we uitwerking te geven aan de integraliteit van het omgevingsbeleid, zoals beschreven in de Omgevingsvisie.

Juridische en andere relevante kaders

- *Grondslag voor het BWP*

De provincie is op grond van artikel 4.4 Waterwet verplicht om een Regionaal Waterplan op te stellen. Het BWP geeft invulling aan dit wettelijk vereiste. De besluitvorming over BWP gebeurt op basis van Waterwet. De vaststelling van het BWP is gepland op 9 februari 2022, dat is voor de beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022.
- Op basis van het overgangsrecht van de Omgevingswet krijgt een Regionaal waterplan, vastgesteld op grond van de Waterwet, de status van een Regionaal Waterprogramma onder de Omgevingswet. In het BWP anticiperen we op de vereisten en de terminologie van Omgevingswet, zodat bij de vaststelling en inwerkingtreding van de Omgevingswet het BWP aansluit bij de Omgevingswet.
- Op grond van artikelen 4.10 en 4.11 van het Waterbesluit stellen de provincies de ecologische doelen voor de Kaderrichtlijn water vast. Het BWP geeft invulling aan deze verplichting.
- De Wet bodembescherming blijft van toepassing voor bodemsaneringslocaties die vallen onder het overgangsrecht van de Omgevingswet (lopende bodemsaneringen).
- De juridische kaders voor het BWP volgen uit de volgende huidige wetten:
 - o Provinciewet
 - o Wet ruimtelijke ordening en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
 - o Waterwet en Waterbesluit
 - o Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
 - o Wet milieubeheer
 - o Waterschapswet
 - o Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht
 - o Ontgrondingenwet
 - o Wet bodembescherming
 - o Mijnbouwwet
- Uit de juridische kaders van de Waterwet en artikel 158 van de Provinciewet volgt dat PS bevoegd zijn tot het nemen van voorliggende besluiten.
- Uit artikel 158 van de Provinciewet volgt dat het opstellen van ontwerpen een bevoegdheid is van GS. Het Ontwerp BWP heeft conform afd. 3.4 Awb 6 weken ter inzage gelegen. Iedereen kon daarop zienswijzen indienen
- Omdat de beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet 1 juli 2022 is en de geldigheidsduur van het Bodem-, water- en milieuplan 2015-2021 verliep op 22 december 2021, is de geldigheidsduur van het BWM-plan op 15 december 2021 eenmalig door u verlengd tot het moment dat het BWP (voor bodem- en

wateronderdelen) en het Programma Gezond en Veilig provincie Utrecht (voor het onderdeel milieu) in 2022 zijn vastgesteld.

Argumentatie

Toelichting bij beslispunten 1, 2 en 3:

- *Het BWP is een uitwerking van de Omgevingsvisie provincie Utrecht:*
De Omgevingsvisie bevat ambities en het strategisch beleid voor bodem- en wateronderwerpen. Dit strategisch beleid vraagt op onderdelen nadere uitwerking en dit is opgenomen in het BWP.
- *Het BWP is opvolger van het huidige Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021:*
Het BWP is de opvolger van het huidige BWM-plan voor de beleidskaders voor water en bodem, met als onderdeel daarvan het vigerende Regionaal Waterplan. Elke 6 jaar moet een Regionaal Waterplan worden vastgesteld volgens de Waterwet. De geldigheidsduur van het BWM-plan is op 15 december 2021 eenmalig door u verlengd tot het moment dat het BWP (voor bodem- en wateronderdelen) en het Programma gezond en veilig (voor het onderdeel milieu) in 2022 zijn vastgesteld. Met de vaststelling van het BWP vervallen de bodem- en wateronderdelen van het BWM-plan.
- *Het BWP bevat het wettelijk verplichte Regionaal Waterplan 2022-2027:*
Provincies zijn verplicht om een Regionaal Waterplan 2022-2027 (Waterwet) op te stellen en daarin de hoofdlijnen van het provinciale waterbeleid vast te leggen, inclusief de regionale uitwerking van de Europese richtlijnen, te weten: de Kaderrichtlijn Water, de Zwemwaterrichtlijn, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Overstromingsrisico's. Het Regionaal Waterplan is onderdeel van dit BWP en voldoet ook aan de eisen die de Omgevingswet bij inwerkingtreding stelt aan het verplichte Regionale Waterprogramma.
- *Een deel van het BWP wordt onderdeel van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027:*
De verplichte onderdelen ter uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, te weten paragraaf 3.2.1, 3.3 en Annex 1, van het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 worden na uw vaststelling opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027, onderdeel van het Nationaal Waterprogramma. Het Nationaal Waterprogramma wordt in maart 2022 vastgesteld.
- *De drinkwaterstrategie Vitens / provincie Utrecht intrekken:*
De drinkwaterstrategie van Vitens en de provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040 van 18 februari 2019 met kenmerk PS2019RGW04 kan komen te vervallen. In de Omgevingsvisie en het BWP zijn de elementen uit de drinkwaterstrategie overgenomen óf aangepast door veranderende inzichten en beschikbare kennis op dit moment. Met Vitens zijn we in gesprek over een nieuwe uitvoeringsagenda drinkwater.
- *Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen, ambtshalve wijzigingen en redactionele wijzigingen zijn verwerkt in een bijgevoegd pdf-document 'gewijzigd ontwerp BWP' en worden verwerkt in een elektronische vorm van het BWP dat vanaf 12 januari via een link te raadplegen is:*
Bij het opstellen van een beleidsprogramma is terinzagelegging verplicht. Tijdens de terinzagelegging van het Ontwerp BWP heeft de provincie vijftien zienswijzen ontvangen. Deze hebben wij beschreven en van een reactie voorzien in de concept Nota van Beantwoording. Hierin doen wij ook diverse voorstellen voor aanpassing van het Ontwerp BWP. Ook zijn er ambtshalve wijzigingen doorgevoerd, bedoeld om het BWP te actualiseren tussen het moment dat wij het Ontwerp hebben vastgesteld en uw Staten het BWP vaststellen. Een voorbeeld hiervan is dat na de vaststelling van het ontwerp bekend is geworden dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022. De plantekst is hierop in diverse paragrafen ambtshalve gewijzigd. De voorstellen voor aanpassingen zijn samen met de ambtshalve wijzigingen verwerkt in een opgemaakte pdf-versie gewijzigd ontwerp BWP, dat is toegevoegd als bijlage 1b aan dit statenvoorstel. Het BWP is omgezet in een elektronische vorm die via ruimtelijkeplannen.nl vanaf 12 januari 2022 te raadplegen is via de link in bijlage 1a van dit statenvoorstel. Er is geen inhoudelijk verschil tussen pdf-document en de elektronische vorm van het BWP. De opmaak is wel anders als gevolg van diverse technische uitgangspunten en randvoorwaarden.

Toelichting bij beslispunt 4:

In beslispunt 4 is een mandaat van uw Staten aan GS opgenomen. Dit mandaat is erop gericht om eventuele technische en redactionele wijzigingen ten behoeve van het elektronisch vastleggen van het BWP te kunnen verwerken na het besluit dat u neemt op basis van dit statenvoorstel.

Doelen en indicatoren en effecten op brede welvaart

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van bodem- en watersystemen en werkt samen met andere overheden en stakeholders aan tal van maatschappelijke opgaven die gebruik maken van het bodem- en watersysteem. Toekomstige ontwikkelingen vragen om een duurzaam evenwicht tussen benutten en beschermen op provinciaal niveau. Het regionale bodem- en watersysteem is de drager van diverse boven- en ondergrondse ruimtelijke ontwikkelingen. BWP is een uitwerking van ambities uit de provinciale omgevingsvisie. Er staat omschreven hoe wij vanuit verschillende rollen, in samenwerking met andere partijen, werken aan een duurzaam en robuust bodem- en watersysteem waar op een veilige en verantwoorde wijze ontwikkelingen mogelijk blijven.

Het BWP biedt net als het vigerende BWM-plan de inhoudelijke kaders van het toezicht op de waterschappen. Monitoring van de uitvoering van het BWP zal integraal worden vormgegeven in relatie tot monitoring van de Omgevingsvisie en het toezicht op de waterschappen. Over 2021 ontvangt u nog de huidige vorm van de waterrapportage. In 2022 zal de monitoring van het BWP en de invulling van een waterrapportage onder de Omgevingswet in samenhang worden vormgegeven.

Participatie

Participatieproces om te komen tot het Ontwerp BWP:

Samen met partners en inwoners formuleerden we de ambities voor bodem en water die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie en de basis vormen voor dit BWP. Ook bij het opstellen van de KRW-doelen en -maatregelen hebben we de waterschappen en, waar van toepassing, organisaties, het bedrijfsleven en agrariërs betrokken. Dit proces begon deels al twee jaar geleden, toen de gebiedsopgave werd vastgesteld. Voor wat betreft het grondwaterbeheer en nog te nemen maatregelen, heeft de provincie Utrecht in de afgelopen jaren samengewerkt met de drinkwaterbedrijven, industriële gebruikers van grondwater, gemeenten en waterschappen.

In oktober 2020 heeft een brede ambtelijke bijeenkomst plaatsgevonden met medewerkers van naburige provincies, gemeenten, de waterpartners (waterschappen, drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat Midden-Nederland) en belangenorganisaties op het gebied van landbouw, natuur en milieu. Tijdens deze bijeenkomst hebben deskundigen kunnen meedenken in verschillende deelsessies. De input uit deze bijeenkomsten is meegenomen bij het opstellen van een consultatieversie van dit BWP: het concept-Ontwerp.

Begin 2021 zijn we met alle gemeenten en waterpartners, zowel ambtelijk als bestuurlijk, in gesprek gegaan over het concept-Ontwerp. Ook is er een bestuurlijk gesprek geweest met terreinbeherende organisaties en belangenorganisaties. Daarnaast is de door u georganiseerde miniconferentie water, gehouden op 3 februari 2021, richtinggevend geweest. De reacties vanuit alle bijeenkomsten zijn meegenomen bij het opstellen van het Ontwerp BWP, dat door Gedeputeerde Staten voor inspraak is vastgesteld.

In maart 2021 werd het concept-Ontwerp besproken met de Commissie Ruimte Groen Water van Provinciale Staten. Ook deze reacties zijn betrokken bij het opstellen van dit Ontwerp BWP.

Terinzagelegging

Het Ontwerp BWP heeft in de periode 1 juni t/m 12 juli 2021 voor zes weken ter inzage gelegen. Vijftien partijen hebben één of meerdere zienswijzen ingediend. De Nota van beantwoording gaat in op de ingediende zienswijzen. Twee onderwerpen uit de zienswijzen vallen op.

Ten eerste is dat het grondwaterbeheer. De jaren 2018-2020 kenden droge zomers en mensen maken zich zorgen over droogte en verdroging van de natuur en beschikbaarheid van water voor de landbouw. In het BWP wordt deze zorg onderkend. Vandaar dat uitgebreid wordt ingegaan op een zorgvuldige drinkwaterstrategie, het bevorderen van de sponswerking van de bodem, een veilig en verantwoord gebruik van de ondergrond, goede zoetwatervoorziening en een aanpak van verdrogingsgevoelige natuurgebieden. De zienswijzen steunen ons in de aanpak.

Ten tweede is dat de aanpak van historische bodemverontreinigingen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgen de gemeenten en waterschappen nieuwe taken en bevoegdheden met betrekking tot bodemkwaliteit en het saneren van locaties voorafgaande aan een activiteit. De huidige Wet bodembescherming (Wbb), waar de provincie Utrecht nu nog het bevoegd gezag voor is, vervalt grotendeels. De provincie blijft alleen verantwoordelijk voor de historische grondwaterverontreinigingen waar die de doelen van de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn raken. Er is overlap in verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het grondwater met gemeenten en waterschappen.

Er zijn zienswijzen binnengekomen over de overdracht van taken en de aanpak van historische grondwaterverontreinigingen. We hebben een intensief overlegtraject met gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven en omgevingsdiensten doorlopen om te komen tot gedragen beleidskeuzes. Deze keuzes zijn geland in het BWP en de Omgevingsverordening.

Financiële consequenties

De financiering van het programma is gedekt door de structurele budgetten (uw besluit van 10 november 2021 met kenmerk PS2021PS12 "Programmabegroting 2022" en uw besluit van 7 juli 2021 met kenmerk PS2021PS10 "Kadernota 2022-2025"). De uitvoering van het BWP valt onder Programma 3 van de begroting en betreft de beleidsdoelen 3.1 "De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd", 3.2 "De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit" en 3.3 "Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust". De opgetelde baten en lasten voor deze drie beleidsdoelen zijn weergegeven in onderstaande tabel. De bedragen zijn exclusief de lasten van de concernopgaven Mooie Veilige Dijken en Klimaatadaptatie.

Water en Bodemprogramma <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
personeelslasten	€ 2.354	€ 2.398	€ 2.355	€ 2.530
materiële lasten	€ 1.274	€ 1.715	€ 1.787	€ 2.175
subsidies	€ 120	€ 120	€ 60	€ 60
<i>totaal lasten</i>	€ 3.748	€ 4.233	€ 4.202	€ 4.765
baten	€ -1.394	€ -1.394	€ -1.334	€ -1.334
saldo	€ 2.354	€ 2.839	€ 2.868	€ 3.431

De financiering van enkele bodem- en grondwatertaken, zoals de aanpak van grondwatersaneringen, is na 2022 afhankelijk van Rijksfinanciering en overgebleven gelden uit het bestaande Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant (PUB). Landelijk wordt er binnen de koepels (I&W, IPO, VNG en Unie van Waterschappen) nog onderhandeld. Het Provinciaal Uitvoeringsprogramma wordt met een jaar verlengd tot eind 2022. Daarna wordt er – indien er meer duidelijkheid is over de Rijksfinanciering – een nieuw uitvoeringprogramma opgesteld en wordt u hierover separaat geïnformeerd.

Vervolg

Na vaststelling volgt publicatie van het BWP. Vaststelling en publicatie van het BWP zullen bekend worden gemaakt via het provinciaal blad, via www.ruimtelijkeplannen.nl en via de provinciale website.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 9-2-2022 tot vaststelling van het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 9-2-2022

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 14-12-2021 met nummer 823BC570, van team Water en Bodem van domein Landelijke Leefomgeving;

Overwegende dat:

- het wenselijk is te beschikken over een actueel en integraal afgewogen beleidskader voor bodem en water, dat bijdraagt aan het realiseren van maatschappelijke opgaven op het gebied van waterveiligheid en wateroverlast, zwemwater, schoon en voldoende oppervlaktewater, bodem en grondwater, energie uit bodem en water, duurzaam gebruik van de ondergrond en circulariteit.

Besluiten:

- 1) het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 met planidentificatienummer NL.IMRO.9926.BWPROGRAMMA-VA01 in elektronische vorm vast te leggen en in die vorm vast te stellen conform de vereisten uit de geldende regelgeving;
- 2) De volgende eerder vastgestelde plannen en visies of delen daarvan in te trekken:
 - a) de bodem- en wateronderdelen uit het provinciale Bodem,- Water- en Milieuplan 2016-2021 met planidentificatienummer NL.IMRO.9926.ZZBWM-VA01, vastgesteld op 7 december 2015. Het betreft de hoofdstukken 3.3, 4, 5 en 6, tabellen 1 en 2 en bijlagen 1, 2, 3, 4 en 5;
 - b) de drinkwaterstrategie van Vitens en de provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040 vastgesteld op 18 februari 2019 met kenmerk PS2019RGW04;
- 3) De nota van beantwoording over zienswijzen op het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 vast te stellen.
- 4) GS te mandateren voor de eventuele noodzakelijke (technische) wijzigingen, zodat het Bodem- en waterprogramma gepubliceerd wordt en opgenomen wordt op ruimtelijkeplannen.nl .

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters